

Az integráció, mint lehetőség

– környezet és életminőség – fejlesztési program a Baks Mária telepen

Írásunk egy pályázat története, ugyanakkor jóval több is annál: egy sikertörténet.

A pályázó, Baks község egy átlagos hazai önkormányzat, melynek elsődleges tevékenysége a települési igazgatás, a lakosság változó igényeinek minél teljesebb kielégítése, az emberhez méltó környezet és a folyamatos megújulás feltételeinek megteremtése. Ebben nem különbözik a többi hasonló önkormányzattól.

A csendes zsáktelepülés minden harmadik lakosa roma származású. Az itt élők egyötöde a Mária-telepen, a település szegregátumában lakik. A telep 1 km-re helyezkedik el a település központjától és egy Natura 2000 ökológiai hálózatba tartozó terület választja el a falu nagyobb részétől.

A településvezetés úgy döntött, hogy a roma integrációt nem teherként, hanem lehetőségként

kezeli, ennek eredménye a *Jövőnek dolgozunk!* elnevezésű program.

A Komplex telep-program (komplex humán szolgáltatás hozzáférés biztosítása) elnevezésű, TÁMOP¹-5.3.6-11/1 azonosító számú támogatási konstrukciók célja, melyben a program megvalósult, az elkülönített lakókörnyezetben, mélyszegénységben élő hátrányos helyzetű emberek társadalmi felzárkózásának és integrációjának segítése. A szegregátumokban élők körében több generáción át egyre mélyülő szo-

ciális, közösségi, oktatási, egészségügyi, képzési és foglalkoztatási hátrányok halmozódtak fel, e problémák kezelése az érintettek és a települések önerejéből – külső segítség nélkül – napjainkra lehetetlenné vált. Baks Község Önkormányzata 2013-ban kezdte el felzárkózást célzó, esélyteremtő programját, melynek célja a Bakson élő romák, elsősorban a Mária-telep roma lakossága életminőségének javítása, valamint az önálló munkavállaláshoz szükséges kompetenciák fejlesztése, piacképes szakmák megszerzése, rendszeres munkaerőpiaci segítő

1 TÁMOP= Társadalmi Megújulás Operatív Program. A TÁMOP összegének 85%-át az Európai Szociális Alapon keresztül az Európai Unió biztosította, 15%-ban pedig a kapcsolódó hazai (főként állami) források támogatták.

szolgáltatások nyújtása a sikeres munkavállaláshoz.

A projekt tartalmi része szakmai szempontból a Mária-telepen végzett részletes igényfelmérésen alapult, az önkormányzat tehát már az előkészítés során bevonta az érintetteket a program kidolgozásába. A felmérés alapján nyilvánvalóvá vált, hogy indokolt a szociális szolgáltatások fejlesztése, egészségügyi, felnőttoktatási, kora gyermekkori fejlesztést szolgáló programcsomagok kidolgozása, valamint ezek megvalósulása érdekében az úgynevezett Csillagpont és Csillagház kialakítása, de az uzsora visszaszorítása és a drogfogyasztás megelőzése is célként fogalmazódott meg. A tervezett programcsomagokat közösségfejlesztési elemek fogták össze. A szolgáltató és közösségi terekben a szociális munka mellett közösségfejlesztési programok erősítették a roma – nem roma lakosság közötti kapcsolatokat, ezzel is csökkentve a sztereotípiákat.

A projekt a közigazgatási, szociális, közösségi, oktatási és egészségügyi szolgáltatásokra is hatást gyakorolt, komplexitását több fejlesztési komponens összekapcsolása erősítette. A projektközpont

a Csillagház volt, ami egyfajta közösségi házként is működött. Itt a folyamatos internetelés mellett szinte minden napra jutott valamilyen egyéb program is. Az SNI-tanácsadási alkalmak keretében óvodás- és iskoláskorú, sajátos nevelést igénylő gyermekeket érintő kérdésekben adtak szakmai tanácsokat országos hírű gyógypedagógusok a hozzájuk forduló szülőknek, kiegészítésként pedig pedagógusok számára is tartottak érzékenyítő képzéseket. A Csillagházban - integrált keretek között - álláskereső klubja, kreatív klub, ÖKO klub és játszóház is működött. Az „SNI-tanácsadás” a négy komponensből álló kora gyermekkori fejlesztési programcsomag egyik eleme volt. A csillagházi programok és foglalkozások mellett egyéb képzések is indultak, az érdeklődők a Védelmi célú erdősávok–energiaerdők telepítője, fenntartója; a Vállalkozói készségek fejlesztése; az Önkéntes segítő, házi gondozó; a NOSZA települési szolgáltató, valamint az Építőipari ismeretek fejlesztése és a Digitális írástudás képzésekre jelentkezhettek.

A megvalósult infrastruktúrális beruházások célja a Mária-te-

lepen élők életminőségének és lakhatási körülményeinek javítása volt. Ezt a célt szolgálta a buszforduló megépítése is, amelynek elkészülte után már nem csupán a reggeli és esti órákban, de naponta tizenkét alkalommal megy busz a Mária-telepre, lehetővé téve ezzel nemcsak a település központjába, hanem a járási és megyeszékhelyre történő eljutást is. Ezen kívül a település nem romák által lakott utcáiban nyolc ikerházban 16 lakás épült, amelybe a Mária-telepen élő 35 év alatti fiatal párok költözhetek be gyermekeikkel. Felújították a település „fecskeházát” is, amely immár 7 család számára jelent komfortos otthont. Közösségi terek építésének eredményeképp bővült a játszótér, kialakították a Sport- és Fitnessparkot, majd egy másik pályázati támogatásból felújították a Faluházat, a teljes településközpontot, és az önkéntes munkának köszönhetően új színekben pompázik a Mária-telepi Közösségi Ház is.

A projekt részeként megvalósuló Családi és Életmód Napokon különböző közösségi programokon szórakozhattak a résztvevők. A helyszínen az erőpróba, kézműves foglalkozásokba, arcfestésbe

vagy zenés-táncos multságokba megfáradt gyerekek és felnőttek egészséges ételeket is készíthettek maguknak. De a település – ismereti vetélkedők is alkalmat adtak a családi összefogásra. Az életmódnapon a szervezők a különböző mozgásformákra helyezték a hangsúlyt, a bemutatók során olyan sportokat próbálhattak ki az érdeklődők, mint például a bootcamp, TRX, alakformáló torna és a taekwondo. Mindeközben a gyerekeket egész nap játszóvár, kézműves foglalkozások, trambulín, népi játékok és gokart várta.

A projekt keretében megvalósuló szűrőprogramokon belgyógyászati, szemészeti, bőrgyógyászati, ortopédiai, valamint computeres szűrővizsgálatokon, lúdtalp-szűrésen, illetve dietetikai és életviteli tanácsadáson is részt vehettek a látogatók. A projekt egyik legnagyobb eredménye az volt, hogy szociális munkások a Csongrád Megyei Népegészségügyi Központ munkatársaival összehangolt tervek alapján 94 nőt vittek el mellrákszűrésre egy egészségnapon.

A lakosok bevonására a programszervezők minden lehetséges kommunikációs csatornát felhasználták. Hagyományos eszközöket – plakát, újság, szórólapok, tájékoztató füzetek - és infokommunikációs technikákat – települési honlap, Facebook, Messenger – éppúgy igénybe vettek, mint a szájról-szájra történő üzenetközvetítést. A projekt munkatársai megjelentek a piacon, boltban, kocsmában, intézményekben és minden olyan helyen, ahol sok ember megfordul, és személyesen hívták meg, vonták be a potenciális résztvevőket.

A komplex telepprogram a település egészét érintő, a lokális közösség számára hasznos és szükséges fejlesztések kialakításával zajlott. A projekt részét képezte a hiányzó szociális, oktatási, egészségügyi szolgáltatások biztosítása, és a településen nem elérhető szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása.

A kora gyermekkori beavatkozások részeként az *anyák pozitív szocializációs modelljének elterjesztése* céljával valósultak meg a MesÉd (mesélő Édesanyák) foglalkozások,

amelyen roma és nem roma anyák vettek részt heti 2 órában. A MesÉd Programot – Your Tale néven - eredetileg Furugh és Raymond Switzer álmodta meg 2003-ban. A projekt az Egység a Különféleségben Alapítvány égisze alatt indult. A foglalkozásokat egy, a helyi közösségből származó roma nő vezette. A résztvevő édesanyák minden klubfoglalkozáson megkapják, és hazaviszik azt a mesekönyvet, amelyet közösen elolvasnak, és megbeszélnek. A MesÉd célja, hogy létrehozzon egy biztonságos és jó hangulatú fórumot az anyukák számára, ahol megtanulják kifejezni az érzéseiket, gondolataikat. A program javítja a gyermek-szülő, valamint a család és az óvoda kapcsolatát. Az elfogadó környezetben egyre nagyobb örömmel olvastak és beszélgettek az anyukák. Gyermeknevelési és más életviteli gondjaikat is megbeszéltek, tanácsokat kértek egymástól. A közösségben való megnyilatkozás önbizalomnövelő és önbecsülést elősegítő hatást gyakorolt a résztvevőkre. A MesÉd program második szakaszában írásfoglalkozásokat tartottak a résztvevők

Erre adnak lehetőséget a Bakson található cégek, vállalkozások is, így a munkavállalók helyben tehetnek szert versenyképes jövedelemre. Nagy segítség továbbá az is, hogy a helyi munkaadók a megváltozott munkaképességűek, valamint anyák alkalmazására, és a rugalmas munkaidőben való elhelyezkedésre is lehetőséget biztosítanak.

Összességében elmondható, hogy „A jövőnek dolgozunk” környezet és komplex életminőség – fejlesztési program a Baks Mária telepen sikeresen működik, látható és kézzelfogható változásokat indukált. Közösségfejlesztő ereje vitathatatlan.

Irodalomjegyzék, hivatkozások:

www.baks.hu/ajovonedolgozunk-
Harangozóné Pálnok Orsolya,
Polyák Teréz: Esettanulmány

nek, e foglalkozás keretében rövid történetekből álló feladatlapokat kaptak a résztvevők, majd ezeket önállóan dolgozták fel, végül válaszoltak a feladatlapokon szereplő, íráskészséget fejlesztő kérdésekre. Az édesanyáknak lehetősége volt relaxációs felnőtt színezők kifestésére is. A MesÉd Családi Napok alkalmával az anyukák az óvodával való kapcsolat javítása érdekében – az óvónőkkel együtt készülve a feladatra – egy rövid csoportfoglalkozást tarthattak az óvodában. A közös munka során megismerték az óvoda belső életét, az óvónők munkáját és az óvodai dolgozók is számos tapasztalatot szerezhettek a Mária-telepen élő – elsősorban roma – édesanyjakról. A projekt ke-

retében, a Mesédnek szinte minden résztvevője jelentkezett valamilyen tanfolyamra, képzésre, amely elősegítette a nyílt munkaerőpiacon való elhelyezkedésüket.

A program céljai közé tartozott, hogy minden háztartásban egy személy pénzkeresővé váljon, és megteremtse családjá számára a megélhetéshez szükséges anyagi javakat.

HARANGOZÓNÉ PÁLNOK ORSOLYA – Jelenleg projekttanácsadó. Szociális munkás, okleveles szociálpolitikus, fejlesztéspolitikai szaktanácsadó. A baksi komplex telep program projektmenedzserként dolgozott és segítette a program megvalósítását. Közel 15 éve foglalkozik Európai Uniói projektek megvalósításával, menedzsmentjével. Kulturális közösségfejlesztő mentorként dolgozott, többet között, a Cselekvő Közösségek kiemelt projektben is. Elkötelezett, főként a humán erőforrás fejlesztését célzó projektek sikeres és hatékony megvalósítása érdekében, és a közösségfejlesztés módszerei mellett. Célja, hogy ezek a programok valós esélyt jelenthessenek a résztvevők számára és hatékony szakmai megújulási lehetőséget nyújtsanak a humán közszolgáltatásokban dolgozók részére.

POLYÁK TERKA – Esélyegyenlőségi szakértő, jelenleg szervezetfejlesztőként dolgozik. Gyógypedagógus, mentálhigiénés szakember, fejlesztéspolitikai tanácsadó, tréner, pszichodráma-vezető. 2005 óta oktatási, szociális és roma integrációs programokban képző, programfejlesztő, pályázatíró, szakmai vezető szerepkörökben tevékenykedett. A baksi komplex-telep program és lakhatási modellprogram, valamint szociális szövetkezeti programok szakmai vezetője volt. Esélyegyenlőségi szakértőként, gyógypedagógusként részt vett az Utolsó padból 2. kutatásban, amely az indokolatlan fogyatékos minősítés megelőzését célozta. Mint a Belügyminisztérium egyik Közszolgáltatás-fejlesztési Operatív Programjának szakmai vezetője, közreműködött önkormányzati kutatásokban és fejlesztések kimunkálásban. A Roma Koordinációs Tanács Lakhatási Szakpolitikai Testület tagja.